

НАРЕДБА № 25 ОТ 14 ЮНИ 2010 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА "РАБОТНИК В СЪКЛАРСКОТО ПРОИЗВОДСТВО"

В сила от 24.08.2010 г.

Издадена от Министерството на образованието, младежта и науката

Обн. ДВ. бр.66 от 24 Август 2010г.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията 524070 "Работник в стъklarското производство" от област на образование "Техника" и професионално направление 524 "Химични продукти и технологии" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията 524070 "Работник в стъklarското производство" съгласно приложението определя изискванията за придобиването на първа степен на професионална квалификация за специалността 5240701 "Стъklarско производство".

Чл. 3. Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковата програма по чл. 10, ал. 3, т. 1 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебни планове и учебни програми за обучението по специалността по чл. 2.

Раздел II. Съдържание на Държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определят професионалните компетенции в края на обучението по професията, които гарантират на обучаемия възможност за упражняване на професията 524070 "Работник в стъklarското производство".

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията "Работник в стъklarското производство" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);
2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото минимално образователно равнище, описанието на професията, целите на обучението, резултатите от ученето, изискванията към

материалната база и изискванията към обучаващите.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Учебните планове и учебните програми за обучение по професията, действащи към влизане в сила на тази наредба, се прилагат до разработване и утвърждаване на учебните планове и учебните програми по чл. 3.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Работник в стъklarското производство"

Професионално направление:		
524	Химични продукти и технологии	
Наименование на професията:		
524070	Работник в стъklarското производство	
Специалност:		Степен на професионална квалификация:
5240701	Стъklarско производство	Първа

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за входящо минимално образователно равнище за ученици и за лица, навършили 16 години.

За придобиване на първа степен на професионална квалификация по професията "Работник в стъklarското производство" от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 ЗПОО (утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД-09-413 от 12.05.2003 г., изм. и доп. със Заповед № РД-09-04 от 8.01.2004 г., Заповед № РД-09-34 от 22.01.2004 г., Заповед № РД-09-255 от 9.04.2004 г., Заповед № РД-09-274 от 18.02.2005 г., Заповед № РД-09-1690 от 29.09.2006 г., Заповед № РД-09-828 от 29.06.2007 г., Заповед № РД-09-1891 от 30.11.2007 г., Заповед № РД-09-298 от 19.02.2009 г. и Заповед № РД-09-1803 от 29.10.2009 г.) входящото минимално образователно равнище за ученици е завършен шести клас.

За придобиване на първа степен на професионална квалификация по професията "Работник в стъklarското производство" входящото минимално образователно равнище за лица, навършили 16 години, е начален етап на основното образование или успешно завършен курс за оgramотяване по реда на Закона за насърчаване на заетостта.

1.2. Изисквания за входящото квалификационно равнище или професионален опит

За обучение по професията "Работник в стъklarското производство" с придобиване на първа степен на професионална квалификация не се изисква кандидатите да притежават предишна професионална квалификация или професионален опит.

За обучение по професията "Работник в стъklarското производство" с придобиване на първа степен на професионална квалификация на лица с професионален опит по тази професия може да се организира надграждащо обучение. Съдържанието на обучението се определя след сравнение на компетенциите и резултатите от ученето, описани в Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професията.

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Работникът в стъklarското производство може да работи с машини, уреди и апарати и по време на своята дейност осъществява дейности, свързани с транспорт и съхранение на суровините, подготовката на суровините и тяхното включване в технологичния процес, наблюдение на работните процеси, извеждане на крайния продукт от технологичния процес и неговата подготовка за транспорт. При изпълнение на тези задължения работникът трябва да поема отговорност за своята работа, да спазва специфичните изисквания за технологична последователност на дейностите, да познава и спазва изискванията за качество и безопасни условия на труд. Работникът в стъklarското производство участва в производството на стъкло и стъklarски изделия за бита, за хранителната промишленост, декоративни изделия, прозорци (включително за коли), химиколабораторни и медицински стъкла, електрическо и светотехническо стъкло, стъклена вата, оптични влакна за комуникационните системи и др.

Работникът в стъklarското производство поема отговорност и предприема действия в случаи на констатирани отклонения от изискванията към транспорта, съхранението и качеството на суровините, последователността на тяхното включване в технологичния режим, извеждането на крайния продукт от производството, опаковане и подготовка за транспорт.

Работникът в стъklarското производство трябва да бъде наблюдателен, точен и прецизен при изпълнение на трудовата си дейност, отговорен за качеството на своята работа. Той трябва да създава и поддържа добри взаимоотношения с колеги и с ръководния персонал на предприятието/фирмата. Едно от изискванията за неговата успешна работа е да знае как да реагира в критична ситуация с цел своевременно отстраняване на възникнал проблем и свеждане до минимум на възможните загуби и опасности. Реалните производствени условия изискват работникът да може да заема няколко работни места в стъklarското производство, да може да се адаптира при промяна на технологичните процеси и при въвеждане на нова техника. Това налага той да има готовност за обучение и придобиване на нови компетенции, необходими за променящите се условия на труд.

Работникът в стъklarското производство изпълнява следните задачи:

- * участва в подготовката на суровините и материалите за технологичния процес;
- * участва в транспортиране на суровините и материалите до съответните технологични цехове, площадки или работни помещения;
- * поддържа в изправност техническите средства, с които работи при подготовка и транспорт на суровини и материали;
- * работи с машини за вдухване и формоване на разтопено стъкло;
- * участва в производство на плоско стъкло, стъклени тръби, стъклени влакна или вата;
- * поддържа чистота на работното място - цех, площадка, складови помещения;
- * осъществява своята трудова дейност при спазване на изискванията за опазване на околната среда.

Умението за работа в екип е важно изискване в условията на работна среда, свързана с рискови фактори - високи температури, непрекъснатост на технологичния процес, токсични вещества, високо налягане и др. Като част от работния екип той трябва да създава добри работни взаимоотношения, да бъде коректен и лоялен към фирмата.

При изпълнение на своите задължения работникът е изложен на вредни влияния, което налага използването на защитно облекло и екипировка като безопасни обувки, защитни очила, ръкавици, каска, шлемофони, шумозаглушители и др. По време на работа той трябва да е отговорен за своето здраве и здравето и безопасността на своите колеги.

Кандидатът за обучение по професията "Работник в стъklarското производство" трябва да бъде физически годен и психически здрав да упражнява професията, което се удостоверява с медицинско свидетелство. Ако по време на обучението в здравословното състояние на обучавания настъпят промени, трябва да се извърши нов медицински преглед.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Придобилият първа степен на професионална квалификация по професията "Работник в стъklarското производство" може да продължи обучението си за придобиване на втора степен на професионална квалификация по професията "Оператор в силикатните производства", специалност "Технология на стъklarското производство", или на трета степен по професията "Технолог в силикатните производства", специалност "Технология на стъklarското производство", ако отговаря на изискванията за входящо минимално образователно равнище.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД) в Република България, утвърдена със Заповед № 742 от 27.12.2005 г.; Заповед № 416 от 08.06.2006 г.; Заповед № 884 от 07.11.2006 г.; Заповед № 969 от 28.12.2007 г.; Заповед № 01/1114 от 30.12.2008 г. на министъра на труда и социалната политика - лицата, придобили първа степен на професионална квалификация по професията "Работник в стъklarското производство", могат да заемат длъжността 7322 Производители, резачи, шлифовчици и работници

по допълнителна обработка на стъкло. Тази единична група включва работниците, които духат, формоват, пресоват и валцоват форми от разтопено стъкло, режат, шлифоват и полират стъкло. Примерни длъжности, които се класифицират тук: 7322-2001 Духач, стъкло; 7322-1022 Резач, очуквач на стъкло; 7322-1016 Работник, допълнителна обработка на стъкло; 7322-2029 Шлифовчик, стъкло. Тази единична група изключва някои свързани с нея длъжности, които са класифицирани другаде: 8131-2026 Оператор на пещи за производство на стъкло; 7323-2003 Офортист, стъкло; 7323-2005 Резач, стъкло.

Лицата, придобили първа степен на професионална квалификация по професията "Работник в стъklarското производство", могат да заемат и длъжностите: 9322-0003 Етикетировач (ръчно); 9322-0004 Зареждач в промишлено производство (ръчно); 9322-0005 Зареждач с материали и полуфабрикати; 9322-0009 Манипулант в промишлеността; 9322-0014 Обслужващ работник в промишлено производство; 9322-0015 Общ работник в промишлеността; 9322-0016 Опаковач; 9322-0017 Пакетировач; 9322-0031 Разпределител на материали и полуфабрикати, както и други длъжности, включени при актуализиране на НКПД.

3. Цели на обучението

3.1. Цели на обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- * спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд;
- * опазва околната среда в процеса на трудовата дейност;
- * прилага знания и компетенции, които са необходими за упражняване на професията;
- * работи успешно в екип и комуникира с колегите си;
- * разбира своята роля в дейността на фирмата/предприятието;
- * познава трудовото законодателство, определящо неговия статут, права и задължения;
- * притежава необходимите личностни качества за упражняване на професията;
- * участва активно при изпълнение на задачите, съдейства на членовете на екипа и търси

помощ от тях;

* проявява чувство на отговорност при изпълнение на възложените му задачи.

3.2. Цели на обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Химични продукти и технологии"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

* изпълнява своите трудови дейности в съответствие с изискванията на ЗБУТ в сектора на химичните производства;

* прави най-обща характеристика на основните видове химични производства;

* обслужва съоръженията и технологичните обекти;

* изпълнява операции при изработване на опаковки за готова продукция;

* изпълнява товаро-разтоварни операции при транспортни и складови дейности;

* извършва ръчно или механизирано почистване на машини и съоръжения;

* извършва разделно събиране и сортиране на отпадъчни материали от производствените процеси.

3.3. Цели на обучението по специфичната за професията "Работник в стъklarското производство" задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

* разпознава основните суровини и енергийни източници за стъklarското производство;

* спазва изискванията за съхранение, транспорт и подготовка на суровините и материалите за въвеждане в технологичния процес;

* характеризира видовете суровини според начина на получаване, техните свойства и приложение;

* подготвя, претегля, дозира и смесва суровини или съставки в правилната последователност;

* захранва инсталациите със суровини и обработващи агенти;

* работи с машините за подготовка и обработка на съставки или крайни продукти;

* взема участие в ремонта на машини и съоръжения;

* наблюдава състоянието на оборудването и при констатирани повреди уведомява технолога или инженера;

* почиства, поддържа и подготвя оборудването за експлоатация;

* участва в производствения процес, спазвайки инструкциите за безопасност и качество на крайния продукт.

4. Резултати от ученето

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
1	2
Общи за професията "Работник в стъklarското производство"	
1. Спазва правилата за безопасна работа в стъklarското производство и изискванията за опазване на околната среда.	1.1. Спазва нормите за безопасна работа с машините и съоръженията. 1.2. Предприема адекватни мерки при възникване на аварии и опасни ситуации. 1.3. Описва правилата за съхранение, транспорт и използване на суровини, полуготови материали и крайни продукти. 1.4. Използва правилно личната предпазна екипировка. 1.5. Работи в съответствие с изискванията за опазване на околната среда от замърсявания. 1.6. Оказва долекарска помощ на пострадал в критична ситуация. 1.7. При възникване на опасност от контакт с агресивни вещества използва лични предпазни

	<p>средства.</p> <p>1.8. Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа.</p>
2. Разбира договорните отношения между работник и работодател.	<p>2.1. Познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда.</p> <p>2.2. Описва задълженията си според длъжностната характеристика за съответното работно място.</p> <p>2.3. Спазва правилника за вътрешния ред във фирмата/предприятието.</p> <p>2.4. Познава организацията на предприятието и правомощията на длъжностните лица.</p>
Специфични за специалност 5240701 "Стъklarско производство"	
3. Характеризира основните суровини и материали в стъklarското производство.	<p>3.1. Прави характеристика на основните суровини според предназначението им.</p> <p>3.2. Разпознава основни и спомагателни материали в стъklarското производство.</p> <p>3.3. Описва подготовката на стъklarската смес (шихти) и посочва факторите, които влияят върху нейното качество.</p>
4. Участва в подготовката и осъществяването на технологичния процес за получаване на стъкло и стъклени изделия.	<p>4.1. Описва различните етапи в стъklarското производство.</p> <p>4.2. Описва подготовката на суровините за получаване на стъкло в пещ.</p> <p>4.3. Описва използването на добавки за производството на различни видове стъкло.</p> <p>4.4. Работи с машини, които вдухват и формоват разтопено стъкло.</p> <p>4.5. Ползва правилно везни и дозиращи устройства.</p> <p>4.6. Описва принципа на действие на смесителните машини в стъklarското производство.</p> <p>4.7. Изброява видовете стъklarски пещи.</p> <p>4.8. Описва устройството и режима на работа на стъklarските пещи в зависимост от конструкцията.</p> <p>4.9. Посочва допълнителните съоръжения към стъklarските пещи.</p>
5. Спазва технологичната последователност при изпълнение на трудовите дейности.	<p>5.1. Описва най-общо технологичните етапи в стъklarското производство.</p> <p>5.2. Разграничава етапите и технологичната последователност на операциите, които извършва.</p> <p>5.3. Приготвя, претегля и смесва суровини и съставки и ги добавя в правилна последователност.</p> <p>5.4. Извършва ръчно или механизирано опаковане на готова продукция.</p> <p>5.5. Поддържа ред и чистота на работното си място.</p> <p>5.6. Приключва работния ден в съответствие с изискванията за безопасност.</p>
6. Извършва операции по поддръжката и почистването на машините и съоръженията в	<p>6.1. Описва устройството и принципа на действие на основните съоръжения в съответното производство.</p> <p>6.2. Използва подходящи инструменти за поддръжане работата на машините и</p>

стъкларското производство.	<p>съоръженията.</p> <p>6.3. Извършва почистване и поддръжка на машините и съоръженията.</p> <p>6.4. Участва в изпълнението на ремонтни дейности под ръководството на оператора или технолога.</p> <p>6.5. Почиства работната площадка след приключване на работния ден.</p> <p>6.6. Уведомява технолога или инженера за забелязани повреди в машините и съоръженията.</p> <p>6.7. Спазва правилата за опазване на околната среда при дейностите, свързани с почистване и поддръжка на машините и съоръженията.</p>
7. Извършва товаро-разтоварни работи на основни и спомагателни материали и на готова продукция.	<p>7.1. Описва видовете транспорт и тяхното предназначение, транспортните съоръжения и средствата за товаро-разтоварни работи.</p> <p>7.2. Използва правилно транспортните средства и съоръженията за товаро-разтоварни работи на суровини, полуготови и крайни продукти.</p> <p>7.3. Спазва правилата за безопасност при работа с транспортните средства и съоръжения при ръчна работа с товари.</p>
8. Извършва разделно събиране и сортиране на отпадъчни материали от стъкларското производство.	<p>8.1. Спазва организацията и методите за екологично третиране на отпадъците от стъкларското производство.</p> <p>8.2. Извършва правилно сортиране, събиране, опаковане и транспортиране на отпадъчни материали.</p>

5. Изисквания към материалната база

5.1. Учебен кабинет.

В учебен кабинет се провежда обучението по теория на професията и специалността. Кабинетът се оборудва със съответните дидактически средства, материали, осигуряващи условия за провеждане на учебния процес и на самостоятелната учебна дейност на всеки учащ.

5.1.1. Основно оборудване и обзавеждане: работно място на всеки обучаван (работна маса и стол), работно място на обучаващия (работна маса и стол), учебна дъска, шкафове, компютърна техника, дъска за писане, други средства за обучение и дидактическа техника.

5.1.2. Учебни помагала: демонстрационни макети и модели, реални образци, онагледяващи табла, софтуерни продукти, свързани с техниката и технологията на професията и специалността, учебни видеофилми и др.

5.2. Учебни лаборатории.

Предназначението на учебните лаборатории е провеждане на обучение по учебна практика за формиране на професионални компетенции, необходими за успешно упражняване на професията. Планирането, разположението и оборудването на учебните лаборатории са съобразени със спецификата на учебната работа, с целите и задачите на обучението по професията, със санитарно-хигиенните изисквания и изискванията за здравословни и безопасни условия на труд (ЗБУТ).

Обзавеждането на лабораториите включва: работни места за обучаваните и за обучаващия - с водна и електрическа инсталация и инсталация за обратните води. Целесъобразно е работните места да бъдат разположени успоредно или шахматно на общ плот в единия край на помещението, облицовани с подходящ материал. Под плота се монтират шкафове за съхранение на приборите и съдовете, необходими за лабораторни упражнения. Върху плота на стелажи се подреждат необходимата стъклария и реактиви.

В лабораториите, в които се провежда обучение по предмети от отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка, следва да се осигурят технически и инсталационни съоръжения с общо предназначение: автоматично включване и изключване на осветлението, на завесите, на екрана, на вентилационната и електрическата инсталация. В лабораториите трябва да има аптечка, средства за гасене на пожари, лични предпазни средства, вентилационни устройства.

За осигуряване на дидактическите изисквания за обучение към лабораториите трябва да има помещения за материали, апаратура, подготовка на упражненията и склад за съхранение на реактивите. Складът се поддържа в готовност да обезпечи всички лабораторни упражнения с необходимите реактиви и стъклария. Реактивите се съхраняват в заключени шкафове и са под контрола на учителя, отговарящ за лабораторията.

5.3. Учебни работилници.

В учебните работилници се провежда обучението по практика на професията. Учебните работилници се оборудват с машини и съоръжения, използвани в стъklarството, както и със съответни помагала. Учебните работилници трябва да осигуряват работни места за всички обучавани, както и едно работно място за обучаващия.

За правилното и безопасно протичане на учебно-производствения процес са необходими: индивидуално работно място, инструменти, съоръжения и технологично оборудване за обработка на суровини и материали за стъklarското производство; техническа документация (инструкционни карти и др.). Към работилницата трябва да има битови помещения - съблекални, санитарен възел, складови помещения.

6. Изисквания към обучаващите

Професионалната подготовка по професията "Работник в стъklarското производство" се извършва от лица с образователно-квалификационна степен "магистър", "бакалавър" по специалности от професионално направление "Химически науки" от област на висше образование "Природни науки, математика и информатика" и от професионално направление "Химични технологии" от област на висше образование "Технически науки" от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления (ДВ, бр. 64 от 2002 г.) и съответстващи на учебните предмети (модули) от професионалната подготовка.

С цел максимално използване на информационните технологии в учебния процес е желателно обучаващите да притежават знания и умения за работа с компютър и специализирани софтуерни продукти.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на знанията си в областта на силикатните технологии, опазване на околната среда, формиране на ключови компетенции и личностни качества, необходими за успешно упражняване на професията, професионално консултиране, ориентиране и насочване на учащите - младежи и възрастни, относно възможностите за продължаващо професионално обучение и кариерно развитие в избраната професионална област.